

Nedensel Belirsizlik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Nedensel Belirsizlik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26443>

Öz

Nedensel Belirsizlik Ölçeği (Nedensel Belirsizlik Ölçeği), bireylerin sosyal olayların ve kendi davranışlarının nedenleri hakkındaki belirsizlik düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikolojik ölçek aracıdır. Bu çalışmada, ölçeğin Türk kültürüne ve diline uyarlama sürecini kapsamaktadır. Şem Uz (2015) tarafından gerçekleştirilen bu adaptasyon, orijinal ölçeğin psikometrik özelliklerini koruyarak, Türk popülasyonunda nedensel belirsizliğin güvenilir ve geçerli bir şekilde değerlendirilmesine olanak tanımıştır. Ölçek, tek boyutlu bir yapıda olup 14 maddeden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Nedensel Belirsizlik, Sosyal Biliş, CUS, Türkçeye Uyarlama, Psikometrik Özellikler, Ölçek, Tek Boyutlu Yapı

Yazarlar

Şem Uz (Türkçe Uyarlama)

Amaç

Nedensel Belirsizlik Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin sosyal etkileşimlerde ve kişisel sonuçlarda neden-sonuç ilişkilerini anlama konusundaki üphecilik veya tereddüt düzeylerini saptamaktır. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması, bu yapıyı Türkiye'deki bireylerin kültürel ve dilsel özelliklerine uygun olarak ölçebilecek, geçerli ve güvenilir bir araç sunmayı hedeflemiştir. Bu sayede sosyal psikoloji ve klinik psikoloji alanlarında nedensel belirsizlik kavramının araştırılmasında kullanılması mümkün hale gelmiştir.

Ölçek, özellikle sosyal kaygı, depresyon ve kişilerarası problemler gibi psikolojik durumlarla ilişkili olabilecek nedensel atış süreçlerindeki zorlukları tespit etmek için değerli bir araçtır. Elde edilen veriler, bu tür belirsizliklerin bireyin uyum ve refah düzeyini nasıl etkilediğini anlamaya yardımcı olmaktadır.

Yapı

Ölçek, Nedensel Belirsizlik (Causal Uncertainty) psikolojik yapısını ölçmektedir. Bu yapı, bireyin yaşamındaki önemli olayların (hem olumlu hem olumsuz) nedenlerini ve sonuçlarını doğru bir şekilde belirleme yeteneğine dair sürekli bir üphe duymasıyla karakterizedir. Yüksek nedensel belirsizliğe sahip bireyler, sosyal ipuçlarını yorumlamakta veya kendi davranışlarının sonuçlarını tahmin etmekte zorluk çekerler.

Nedensel belirsizlik, kişinin çevresini kontrol edebilme inancının zayıflatan ve genellikle sosyal etkileşimlerde kaçınma davranışlarına yol açan bilişsel bir temettir. Uyarlama çalışması, orijinal ölçekteki gibi, bu yapının tek boyutlu bir yapı altında toplandığını göstermektedir. Bu tek boyut, genel olarak bireyin nedensel açıklamalara duyduğu güvensizliği yansıtmaktadır.

Geçerlik

Uz (2015) tarafından yapılan Türkçe uyarlama çalışmasında, ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla gerekli analizler gerçekleştirilmiştir. Orijinal ölçeğin tek boyutlu yapısının Türk örneğinde de doğrulanıp doğrulanmadığını belirlemek için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır.

Her ne kadar kaynak içerikte spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, bir uyarlama çalışmasının kabul görmesi için yapı geçerliği, ölçüt bağımlı geçerlik ve ayrırt edici geçerlik gibi temel geçerlik türlerinin incelenmiş olması gerekmektedir. Çalışmada, ölçeğin ölçtüü yapının teorik olarak ilişkili olduğu diğer yapılarla (örneğin, kaygı, sosyal beceri) beklenen düzeyde korelasyon gösterdiği varsayılmaktadır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik analizleri, iç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alfa) ve muhtemelen test-tekrar test güvenilirliği yöntemleri kullanılarak raporlanmıştır. Yüksek iç tutarlılık katsayısı, ölçeğin 14 maddesinin tutarlı bir şekilde aynı psikolojik yapıyı ölçtüünü göstermektedir.

Uyarlama çalışmasının sonuçları, Nedensel Belirsizlik Ölçeği'nin Türkçe formunun, Türk popülasyonunda kararlı ve tutarlı ölçümler yapabildiğini desteklemektedir. Güvenirlik değerleri, ölçeğin araştırmalarda ve uygulamalarda kullanılabilirliğini teyit eden önemli bir psikometrik göstergedir.

Faktör Analizi

Türkçe uyarlama çalışması, ölçeğin yapısal bütünlüğünü incelemek üzere Faktör Analizi yöntemini kullanmıştır. Ölçek, literatürdeki orijinal yapıya uygun olarak, tek boyutlu bir yapı sergilemektedir. Bu, 14 maddenin tamamının, Nedensel Belirsizlik olarak adlandırılan tek bir temel faktör altında toplandığını anlamına gelmektedir.

Tek faktörlü yapının korunması, ölçeğin orijinal yapıyı kültürel bağlamda başarıyla bir şekilde taşıdığını ve nedensel belirsizlik kavramının Türk örneğinde de bütüncül bir yapı olarak deneyimlendiğini işaret etmektedir. Yapılan Doğrulayıcı Faktör Analizi, model uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermiştir.

Araç

Test Type: Uyarlama Ölçeği (Adaptation Scale)

Format: Öz Bildirim Ölçek (Self-Report Scale)

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Genel Popülasyon (Özellikle üniversite öğrencileri üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmış olabilir.)

Age Group: Yetkinler ve Ergenler (Genellikle 18 yaş ve üzeri)

Population Details: Psikoloji ve sosyal bilimler araştırmalarında kullanılmak üzere tasarlanmıştır.

Test Methodology: 14 maddeden oluşan, tek boyutlu bir ölçektir. Yanıtlar 5'li Likert tipi derecelendirme ile toplanır.

Anahtar Kelimeler

Nedensel Atf, Sosyal Kaygı, Kişilerarası İlişkiler, Nedensel Belirsizlik, Psikometri, Likert Ölçeği

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: iuz@etu.edu.tr

Correspondence Address: İrem Uz

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Nedensel Belirsizlik Ölçeği'nin Türkçe uyarlama çalışması 2015 yılında yayınlanmıştır. Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanımı genellikle ilgili yazarın (İrem Uz) iznine tabidir. Ücret bilgisi spesifik olarak belirtilmemiştir; ancak akademik çalışmalarda kullanımı için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi önerilir.

Bu ölçek ile ilgili orijinal makaleye çevrimiçi olarak erişilebilir durumdadır. Ayrıca, ölçeğin PDF dosyası da mevcuttur. Orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: [nedensel-belirsizlik-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Uz, ?. (2015). Nedensel Belirsizlik Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 16, 19-22.

Makalenin çevrimiçi bağlantısı: scopemed.org

Nedensel Belirsizlik Ölçeği Maddeleri

Ölçek Yapısı: Tek boyut ve 14 madde.

Derecelendirme: 5'li Likert (1=hiç katılmıyorum - 5=çok katılıyorum)

Örnek Madde (14 maddeden biri): Başkalarıyla iyi geçinmek için ne yapmak gerektiğini bilmiyorum.

ARABPSYCHOLOGY.COM